

Regelrådets uttalelse

Om: **Tilleggsfordeler ved kredittopptak**

Ansvarlig: **Justis- og beredskapsdepartementet**

Regelrådets konklusjon: **Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet**

Justis- og beredskapsdepartementet

Deres ref.:
22/3650

Vår ref.:
22/00141

Vår saksbehandler:
Jørgen Falkheim

Dato:
16.09.2022

Uttalelse

Om: **Tilleggsfordeler ved kredittopptak**
Konklusjon: **Forslaget er ikke tilstrekkelig utredet**

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt på høring forslag til nye reguleringer av tilleggsfordeler ved kredittopptak. Regelrådet vurderer at forslaget ikke er tilstrekkelig utredet.

Regelrådet mener høringen gjennomgår utfordringene knyttet til det økende gjeldsvolumet i Norge på en god måte med statistikk som beskriver utviklingen og dagens situasjon. Også vurderingen av alternative tiltak og gjennomgangen av Norges handlingsrom gjennom EØS-avtalen fremstår som grundig.

Forslagene som presenteres i høringen kan ha stor innvirkning på berørte kredittforetak og deres samarbeidspartnere og kan forandre dagens konkurransesituasjon i flere markeder for varer og tjenester. Regelrådet savner en grundigere gjennomgang av konsekvensene tiltakene vil ha for næringslivet og mener tiltakene er så inngripende at det bør gjennomføres en grundigere kost/nytte-analyse av forslagene enn det som blir presentert i høringen.

Videre har Regelrådet bemerket seg at regelendringene er ment å tre i kraft likt med den nye finansavtaleloven i 2022, noe som gir berørte bedrifter uvanlig kort tid på å omstille seg. Regelrådet savner diskusjonen om det bør lages en overgangsordning ment å gjøre overgangen til den nye reguleringen mer overkommelig for næringslivet.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen

Sandra Riise
leder av Regelrådet

1 Om forslaget som er sendt på høring

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i reguleringen av tilleggsfordeler ved kredittopptak. Formålet med forslaget er å redusere nordmenns kredittkortgjeld ved å forby at opptak av kredittlån settes som vilkår for å kunne oppnå en tilleggsfordel. Typiske tilleggsfordeler som knyttes til kredittopptak i dag er blant annet forsikringer, bonuspoeng, rabatter i butikker, kjøpsutbytte og drivstoffavtaler.

Forslaget innebærer i praksis et forbud mot å kun tilby tilleggsfordeler i bytte mot at kunden tar opp et kredittlån. Det er likevel ikke til hinder for at kredittforetakene kan fortsette å tilby tilleggsfordeler for kredittopptak så lenge de også tilbyr de samme fordelene gjennom produkter som ikke krever kredittopptak. Et kredittkortforetak kan for eksempel fortsette å tilby de samme tilleggsfordelene på sine kredittkort, så lenge de samtidig tilbyr de samme fordelene gjennom en debetløsning.

Regelendringen er foreslått innført i den nye finansavtaleloven som er ventet å tre i kraft i løpet av 2022.

2 Regelrådets mandat og prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1. Rådet gir rådgivende skriftlige uttalelser ved høring.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker vi gir uttalelser til.

2.1 Hvorfor Regelrådet har valgt å uttale seg om saken

Å tilby tilleggsfordeler knyttet til kredittopptak har blitt et vanlig markedsføringstiltak i mange store bransjer i Norge. Flyselskaper, dagligvarekjeder, nettbutikker og spesialbutikker bruker alle tilleggsfordeler knyttet til opptak av kreditt aktivt i sin markedsføring. Bruken av kredittkort har i takt med utviklingen tredoblet seg de siste ti årene og kredittkortforetakene har utviklet seg til en milliardnæring med mange store aktører.

Regelrådet mener at en endring i reguleringen av tilleggsfordelene kan komme til å endre den interne konkurransen i flere store bransjer, og at det derfor er viktig at ny regulering på området er hensiktsmessig og velbegrunnet. Det er viktig at konsekvensene for alle berørte aktører blir belyst i slike saker.

Regelrådet har på den bakgrunn valgt å uttale seg til denne høringen.

3 Regelrådets vurdering av utredningen

Ifølge Regelrådets vedtekter § 2 første ledd skal Regelrådet ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Regelrådets uttalelser tar særlig utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksens punkt 2-1 Minimumskravene til utredning og punkt 2-2 Omfang og grundighet.

3.1 Beskrivelse av problemet og målet med forslaget

Regelrådet mener høringsnotatet beskriver problemet som skal løses på en tilfredsstillende måte. Problemstillingen er underbygd av et omfattende tallgrunnlag som viser utviklingen i kredittkortmarkedet og markedet for forbrukslån de siste 10 årene. Nullalternativet og utvikling over tid er beskrevet og kvantifisert.

Likevel mener Regelrådet at høringen kunne vært styrket av en bredere diskusjon om årsaken til nedgangen i gjeldsvolum de siste 2 årene. Dette er en viktig diskusjon å ta for å kunne vurdere problemstillingen og nullalternativet. Vi har samtidig forståelse for at det kan være vanskelig å vurdere hvor stor del av nedgangen i gjeldsvolum de siste årene som kan forklares av pandemien og hvor mye som kan knyttes til de nye reguleringene i dette markedet som ble innført de siste 5 årene.

Regelrådet mener også at målet med forslaget med nedgang i samlet usikret kredittgjeld fremstår klart.

3.2 Utredning av alternative tiltak

Regelrådet mener høringsnotatet har vurdert alternative tiltak på en tilfredsstillende måte. I høringen vurderes flere grader av regulering av tilleggsfordelene. Det er vurdert om spesifikke tilleggsfordeler bør omfattes av forslaget eller om det er mer hensiktsmessig at reguleringen skal treffe mer universelt. Høringsnotatet inneholder også en grundig gjennomgang av hvordan våre naboland regulerer tilleggsfordeler knyttet til kredittopptak. Regelrådet finner det nyttig at departementet har tatt med en sammenligning av regelverket i andre land, og det er positivt at det er gjort en grundig gjennomgang av Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen.

3.3 Beskrivelse av berørt næringsliv

Regelrådet mener departementet presenterer mye god informasjon om bransjen i sin gjennomgang av berørt næringsliv, og da spesielt for oversikt over den kvantitative utviklingen over tid både i kredittvolum, mislighold og antall inkassosaker. Det er også en styrke ved høringen at man har undersøkt hvilke type tilleggsfordeler som er mest brukt i markedsføringen av forskjellige kredittprodukter, og at omsetningen er delt inn og beskrevet for både nasjonale og internasjonale aktører.

Høringen inneholder i midlertidig ikke en oversikt over hvor stor andel av kredittforetakene som per i dag ikke tilbyr debetløsninger. Dette ville styrket høringen da det er naturlig å anta at dette er aktørene som vil bli hardest rammet av lovforslaget. En beskrivelse av denne fordelingen fremstår viktig for å kunne forutse virkningene av de nye reguleringene.

3.4 Utredning av virkninger for næringslivet

Forslagene som presenteres av departementet kan få store konsekvenser for mange kredittforetak. Dette gjelder spesielt for de kredittforetakene som i dag ikke er tilknyttet banksystemet og ikke tilbyr debetløsninger. Om disse foretakene ikke omorganiserer driften sin vil de kunne få en konkurranseulempet mot konkurrentene som allerede tilbyr debetløsninger.

Professor Tanja Jørgensen skriver i sin utredning [om regler for markedsføring av kreditt](#) (2017) at et forbud mot tilleggsfordeler ved kredittopptak kan medføre at flere aktører må legge ned driften. Det er en svakhet i høringsnotatet at det ikke i større grad er problematisert at den foreslåtte reguleringen kan fjerne hovedinntektskildene til mange kredittforetak og ikke er grundig drøftet hvilke konsekvenser dette fører med seg. Høringsnotatet inneholder heller ikke en grundig analyse av tiltakenes forventede positive effekt på nordmenns samlede gjeldsvolum, utover en generell forventning om at den vil gå ned.

Ettersom forslagene vil kunne påvirke driften og inntektsgrunnet til et stort antall kredittforetak, mener Regelrådet at høringsforslaget med fordel burde inneholdt en bredere kost/nytte-analyse som veide opp fordelene og ulempene med forslaget. Dette fremstår spesielt viktig da forslagene er forespeilet å tre i kraft allerede i 2022, og næringslivet vil få kort tid på å innrette seg etter den nye reguleringen.

Regelrådet mener videre at høringsnotatet er mangelfullt i beskrivelsen av konsekvensene forslaget vil ha på konkurransesituasjonen i kredittbransjen direkte og for deres samarbeidspartnere i andre markeder for varer og tjenester. Tiltakene som foreslås i høringen vil etter alt å dømme være konkurransevridende både mellom finansforetak og i andre markeder for varer og tjenester. Regelrådet mener regelendringen krever en grundigere analyse av konsekvensene for aktørene i berørte næringer enn den som blir presentert i høringen.

3.5 Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Høringsnotatet inneholder ikke en klar diskusjon om hva som er forutsetningene for en vellykket gjennomføring for næringslivet.

Forslaget er foreslått innført likt med den nye finansavtaleloven allerede i 2022. Dette vil gi kredittforetakene kort tid til å omstille seg til regelendringene, noe som er uheldig om de må omorganisere driften for å kunne fortsette med virksomheten. Høringsnotatet inneholder ingen vurdering av mulig overgangsordning til tross for den korte fristen.

Regelrådet mener det er viktig å vurdere en overgangsordning for næringslivet i det videre arbeidet med regelverksforslaget. Dette er viktig for å gi kredittforetakene gode forutsetninger for å kunne tilpasse seg de nye reguleringene.

4 Prinsipper for god regulering av næringslivet

Regelrådet skal følge den faglige utviklingen og praksis på områdene regelforenkling og regulering, og gi informasjon og generell veiledning som fremmer effektiv regulering, jf. vedtektene § 2 fjerde

ledd. I dette arbeidet ser Regelrådet blant annet til bestep praksis i Norge og arbeidet med god regulering i andre land. Regelrådet ser også hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen punkt 3-1.

4.1 Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

De fleste virksomheter i Norge er små virksomheter, og disse bidrar i stor grad til den samlede verdiskapningen. Regelrådet jobber for å øke bevisstheten om at tiltak kan påvirke små virksomheter annerledes enn store virksomheter. For eksempel kan administrative oppgaver pålagt gjennom regelverk være mer krevende for små enn for store virksomheter.

Regelrådet kan ikke se at hensynet til små virksomheter er særskilt drøftet eller hensyntatt i høringsnotatet.

4.2 Involvering av berørt næringsliv i regelverksprosessen

Det fremgår ikke av høringsnotatet om berørt næringsliv har vært involvert i utformingen av de foreslåtte lovendringene.

Regulering av tilleggsfordeler ved kredittopptak var også på høring i 2017, uten at forslaget den gang materialiserte seg i en lovendring. Det fremstår som uklart for Regelrådet om høringsinnspill fra 2017 har blitt vurdert og ligger til grunn for forslaget som foreligger i dag. Om det foreligger relevante høringsinnspill knyttet til forslaget om tilleggsfordeler ved kredittopptak fra 2017, ville en gjennomgang av disse kunne være en god ressurs for dagens høring.

5 Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Da det ikke fremstår klart av høringsnotatet hvor stor både nytteverdien og ulempene med forslaget vil være, er det vanskelig for Regelrådet å konkludere med at målene oppnås til en relativt lav kostnad for næringslivet. Høringsnotatet kunne med fordel inneholdt en bredere kost/nytte vurdering for å belyse denne problemstillingen.